

Tomas Ruiz de Erentxun Abascal
Legutio, Araba (1910)

Aurkibidea

Biografia

Legutioko Elosua auzoan jaio zen 1910ean. Ama Santanderkoa zuen eta aita Akostakoa (Zigoitia). Aitak Zugaztietan lan egiten zuen, meatzeetan. "Legutiano aldeko euskara" lanerako egin zitzaion elkarrizketa.

Zintak

LEG-024

- **Proiektua:** Arabako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k):** Carrera Garmendia, Ignacio - García Uriarte, Imanol
- **Data:** 2000-03-11
- **Iraupena:** 40 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** García Uriarte, Imanol

LEG-034

- **Proiektua:** Arabako euskara

- **Elkarrizketatzailea(k):** Carrera Garmendia, Ignacio - García Uriarte, Imanol
- **Data:** 2001-03-01
- **Iraupena:** 61 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Emalea:** García Uriarte, Imanol

Pasarteak

1. Lehen ijito ugari Legutio inguruetan

- **Erref:** LEG-034/003
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:08:10. **Bukatu:** 00:09:30

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:

Lehen ijito ugari egoten zen inguruetan. Hungariarrak izaten omen ziren. Itsasoz Galiziara iritsi eta handik etortzen omen ziren, talde handietan. Guardia Zibilek herritik bidali egiten omen zituzten.

2. Aitak Zugaztietan lan egiten zuen, meatzeetan

- **Erref:** LEG-034/004
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:11:15

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Meatzariak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Tomas Elosun jaio zen 1910ean. Ama Santanderkoa zuen eta aita Akostakoa (Zigoitia). Aitak Zugaztietan (La Arboleda) lan egiten zuen, meatzeetan. Zeanuriraino oinez joaten ziren eta handik zaldiekin Zugaztietaraino. Zeanuritik hara bi ordu behar izaten zituzten.

3. Auzoa hustu; jendea Gasteizera bizitzera

- **Erref:** LEG-034/007
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:13:58. **Bukatu:** 00:16:05

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

<p>Ingurua asko aldatu dela dio. Gaur egun ia pertsona bakoitzak bere kotxea du. Jende gehienak auzotik alde egin duela kontatzen du, lanera edo eskolara Gasteizera joaten direlako. Hiriburuan bizi eta asteburuetan bakarrik etortzen omen dira.</p>

Transkripzioa

- Ointxe kanbidxau da hor asko! Uuu! Danok bere departamentuek edo, biziteko ta. [...] Danok automobillek be; automobillek etxien hiru edo lau, segun jentie, bakotzak bat. Bitoridxen ta herridxen ta halan ya bakotzak bere traktorie o bere kotxie edo... medioa daukie transporteko.

- Eta hor, bai, hor departamentu edo etxe asko ein due.

- Bai. Hemen "antes" hasi zien halan "eso", baia ointxe martxau die jentiok. Gaur umiok-eta eskolara-ta halan juateko, Bitoridxera "o" doanara juaten da hemeti be, umie doanara juateko, zazpidxen goixien jai(ki)tu bihar da juateko, zortzirak hor juateko hara. Ta horregaitio hemen etxe handi bat ein die, ta bost edo... bost edo xei beziño, ointxe ez dauz iñor be. Ya hamen domekan edo zapatuen etorten die bueltaren bat edo halan egoteko, ta, ostantzien, martxetan du umiokiz. Eskolara juan bihar ta berak be... beurok be modue daukie ta biharrie Bitoridxen daukie, hamen ez daukie. Ta danak, martxau die danak.

4. Urrunagako urtegiak emandako diruaren inguruko anekdota

- **Erref:** LEG-034/015
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:30:45. **Bukatu:** 00:31:48

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Urrunagako auzotar batzuek baso asko omen zituzten. Urtegiak euren lurrak hartu zituenean, dirua jaso omen zuten trukean. Bi lagun bankura dirua sartzera joan zireneko anekdota.

5. Elosua (Legutio) inguruko bideak

- **Erref:** LEG-034/018
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:32:30. **Bukatu:** 00:34:15

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

<p>Elosua (Legutio) inguruko bideak. Inguruko bideei buruzko azalpenak ematen ditu, bakoitza nora doan, distantziak...</p>

Transkripzioa

- Kamiño hau, karretera hau...?

- Ba... hor... hor juan leike beste, lasei "a"... Murgira; Murgia ta Murua ta Etxaguen ta [...] dana kamiño asfaltauta ointxe urte bi edo hiru ifin daurie kamiño bat! Gure bozu Bitoridxera be, hemen, horti, segun nun juan... Txagorritxura juan bihar baozu, hortik daukozu kilometro bat edo bi, ta ensegida hartuten dozu... "eso", ensegida juaten da hori Bitoridxera be. Beti gitxi zirkulaziñoa ta bide ona. Apodakati, ba, hamar urte... edo... hamar kilometro ez dakit badauzen. Ta hemeti Apodakan e... zazpi edo xei, xei o zazpi ez daure allegetan; ta horti, hemeti Bitoridxera juateko, ba,

hogetabost urte o... kilometro ein bihar da.
- Hogeitabost edo hamabost?
- Hamabost...
- Hamabost...
- Hamabost... ez! Hamabost Billerleti; hemeti hamar kilometro gehidxao.
- A, hogeitabost?
- Bai, bai... hemeti bueltie dau ta...

6. Legutiotik Gasteiz aldera dauden kontzejuak

- **Erref:** LEG-034/020
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:34:25. **Bukatu:** 00:36:15

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:

Elosua (Legutio) ingurutik Gasteiz aldera dauden kontzejuak: Betolatza, Ziriano, Mendarozketa, Miñao, Gamarra... Etxabarri-Ibiña dagoeneko Gasteizekin batu dela dio. Ingurua nola aldatu den.

7. Murua inguruko lur-sailak utzita

- **Erref:** LEG-034/021
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:36:15. **Bukatu:** 00:39:45

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Emaztea Zigoitiko Maurgakoa zen. Murua inguruan lur-sail batzuk dituela dio. Artzain batek erabiltzen ei ditu. Murua inguruan jendeak etxe berriak egin ditu, baina gero denek alde egin omen dute, lur-sailak utzita. Murua inguruan etxejabe aberatsak ziren, "Marqués de Fresno", "Marqués de Urquijo"... Lur onak zituzten, baina guztiak bertan behera utzita daude.

8. Zigoitia inguruan euskara galduta

- **Erref:** LEG-034/022
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:39:45. **Bukatu:** 00:42:28

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Bere emaztea Maurgakoa zen eta ez zekien euskaraz. San Pedron (Zestafen) bazen "Arrati" ezizeneko euskaldun bat, baina euskara guztiz galdu zen inguru horretan. Tomasen aita Akostakoa zen, baina bazekien euskaraz. Aita basoan ibiltzen zen asko abereekin eta beste herri batzuetakoekin izaten zuen harremana. "Arrati" Arratiatik etorritakoa zen eta hari ondo ulertzen omen zitzaion, baina nafarrei eta donostiarrei ulertzeko arazo handiagoak izaten zituzten.

9. Garia nola larraintzen zuten

- **Erref:** LEG-034/027
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:51:30. **Bukatu:** 00:53:00

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Garia ebaki eta gero larraindu egiten zen. Abereekin eta "trilluarekin" egiten zuten, larrainean.

10. Legutio inguruko bide zaharrak

- **Erref:** LEG-034/029
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:54:48. **Bukatu:** 00:57:18

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Legutio inguruko bide zaharrak nondik nora zihoazen. Gasteizerako bide zaharra.

11. Mandazainak galtzada zaharretik

- **Erref:** LEG-034/031
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:57:36. **Bukatu:** 00:58:50

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Bentakoak galtzadatik ibiltzen ziren garai batean mandazaineekin, ardoak eta bestelakoak mandoetan hartuta. Mandazainak errioxarrak izaten zirela dio. Gaztelaniazko kanta labur bat kantatzen du.

12. Labore asko hartzen ziren inguruetan

- **Erref:** LEG-034/032
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:58:50. **Bukatu:** 01:00:40

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Elosua (Legutio) inguruetako soroetan labore asko hartzen zen garai batean: garia, oloa, garagarra... "Titoa" ere hartzen zen ganaduentzat; honen inguruko azalpenak. Ailorbea, baba, baba txikia... ere hartzen ziren.

13. Txerria hil eta buzkantzak

- **Erref:** LEG-034/033
- **Iraupena:** 0:00:20. **Hasi:** 01:00:40. **Bukatu:** 01:01:00

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Lehen txerria hiltzen zen etxean eta buzkantzak egiten ziren. Azak ere egoten ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-07-12

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com